

Maastrichtsche Kiekjes.

„En zoo geschiedde het, dat de oprichting van een Algemeenen R. K. Volksbond, omvattende alle katholieke arbeidersverenigingen, te Maastricht eerst drie jaren later een feit werd,” zoo schreef ik in mijn voorgaand kiekje. Dit heugelijke feit greep plaats in de maand Januari 1900. Doch eerst nog een woord vooraf.

De jaren, welke er van 1897 tot 1900 verliepen, waren voor de katholieke arbeidersbeweging binnen onze veste, al naar men het neemt, gunstig of niet gunstig. Zij waren gunstig, omdat in dit tijdvak de Maastrichtsche Soc. Dem. Partij uiteen spatte.

De meer dan bekende Vliegen, zijn rooden winkel verlopen ziende, zag zich genoodzaakt de uitgave zijner razende Volkstribune te staken, zijn lokaal Volkstribune te sluiten, zijn herbergiers-spulletjes te verkoopen, en verplaatste zijn woontenten van Maastricht naar Rotterdam. Met hem trokken haast al onze socialistische kopstukken de Maasbrug over, en de algemeene opinie was, dat te Maastricht het socialisme dood, morsdood, voor altijd dood was.

Tengevolge dezer haast algemeene, doch volstrekt valsche opinie stond — en dit is de ongunstige zijde van het tijdvak 1897—1900 — stond de Maastrichtsche sociale actie bijna geheel en al stil. Het was na de verplettering der neutraal-socialistische partij te Maastricht zaak geweest, de katholieke arbeiderspartij voor goed en in steeds ruimere kringen te doen wortelschieten, en dat, door zich toe te leggen op werken niet van strijd, maar van opbouw. Dit geschiedde niet. — Och, hadde men toen aan de katholieke arbeiderspartij een Volkshuis gegeven, waren er Ziekenbeurzen, Spaarbanken, Ondersteuningsfondsen opgericht, had men toen de brandende kwestien van loon, van behandeling des werkmans op de verschillende fabrieken enz. enz. eens flink en openlijk aangepakt! Maar dit geschiedde niet. Niet omdat de katholieke arbeidersverenigingen en de weinige hoogere burgers, welke in die dagen aan de Sociale Kwestie nog daadwerkelijk meêdeden, niet wilden. Maar zij konden niet, want... het socialistische Damocles-zwaard dreigde niet meer te Maastricht. De overgrootste meerderheid was van meening, dat nu ook voortaan katholieke arbeidersverenigingen zulke importante dingen niet meer waren. Intusschen verzamelde de te Maastricht achtergeblevene Baart de verstrooide roode kudde, reorganiseerde haar in stilte, en... gingen onze katholieke gilden eer achteruit dan vooruit.

In 1899 verscheen er in het bekende blad Het Centrum een artikel, getiteld „Het Smeult.” Daarin werden harde, maar groote waarheden gezegd, en de schrijver er van heeft het genoeg gehad, dat zijn raakartikel weer leven in de brouwerij bracht. Kort hierna begon het bijblad van den toenmaligen Zuid-Limburger zijn kolommen te vullen met artikelen en berichten, uitsluitend gewijd aan de Maastrichtsche katholieke sociale actie. Dat bijblad heeft gedurende eenigen tijd gewichtige diensten bewezen. Week op week berichtte het, wat er binnen onze stad omging aan de overzijde, bemoedigde het de katholieke organisatie in haar moeitvol streven, hamerde het op het aambeeld: katholieke arbeidersverenigingen, vergeet de oude veeten, en sluit U aanen. Volgens mij komt aan voornoemd bijblad dan ook,

voor het grootste deel, de eer toe, den weg te hebben bereid tot onzen tegenwoordigen algemeenen R. K. Volksbond. In het jaar 1900 werden het al onze katholieke gilden over de Bonds-kwestie eens. Betrekkelijk vlug was men gereed met het opstellen van een Bondsreglement, dat aller goedkeuring wegdroeg, en Zondag den 28 Januari 1900 werd door de leden van al de aangesloten verenigingen het Bondsbestuur gekozen, terwijl de talrijke opkomst der kiezers duidelijk bewees, dat het dezen keer den Maastrichtschen arbeiders meenens was met hun katholieken Volksbond.

Ziehier, welke gilden tot den R. K. Bond toetraden en er voortdurend nog toe behooren.

Het St. Jozefsgilde van de losse werklieden (veelal leden van den voormaligen R. K. Volksbond.)

Het Bakkersgilde.

Het Aardewerkersgilde God en ons Recht.

Het Glaswerkersgilde Recht en Orde.

Het Metaalbewerdersgilde Door Rechtvaardigheid tot Bloei.

Het Lederbewerdersgilde (dit gilde hield op te bestaan, althans ik vind nergens meer teeken van leven.)

Al deze aangesloten afdeelingen bleven in eigen boezem volkomen vrij en onafhankelijk; aan hare respectieve besturen bleven de zorgen opgedragen der vakbelangen. Aan het Hoofdbestuur of aan het eigenlijk Bondsbestuur, bestaande uit 9 leden, gekozen uit en door de leden der Bondsafdeelingen, werd de taak overgelaten, de algemeene belangen voor te staan en te behartigen.

Ons Hoofdbestuur heeft sinds de volgende werken tot stand gebracht. In 1900 stichtte het een eigen en onafhankelijk arbeidersorgaan Het Limb. Volksblad. Dato 17 Maart verscheen het eerste nummer. In 1901 pleitte het met kracht en klem voor het goed recht der arbeidersbezwaren tegenover de hier bestaande geneesheeren- en apothekers-vereening (*) en stichtte het, toen de pleitreden voor het goede recht niet gehoord werden, een Ondersteuningsfonds.

In hetzelfde jaar slaagde er het Bondsbestuur in, eindelijk een R. K. Bondshuis te openen, en pas onlangs nog heeft het Bondsbestuur besloten over te gaan tot Coöperatieve neringen ten behoeve van alle bondsleden.

De redenen, waarom ons Bondsbestuur niet méér heeft kunnen tot stand brengen, hoop ik bloot te leggen in een volgend Kiekje.

Sinds 1900 zijn er, buiten den Bond, nog opgericht een Hoefsmedersgilde (bestaat het nog?) en een christelijke Kleermakersvereening Eendracht maakt macht.

Tusschen deze laatste en het Bondsbestuur zijn de verhoudingen evenwel van zeer vriendschappelijke aard. Zoo behoort het. En het is dan ook te voorzien, dat ons Kleermakersgilde, zijne schoone leuze trouw, eerlang deel zal gaan maken van onzen Gildenbond.

Lezer, ik ben aan het einde mijner verledens-kiekjes gekomen. Veel belangwekkend zou ik nog verhalen kunnen uit het verleden van den worstelstrijd, welke er in onze stad gevoerd werd tusschen de goed en de kwalijk gezinde arbeiderspartijen. Doch gaandeweg ben ik het met de geachte Redactie van De Nieuwe Koerier eens geworden, dat de tijd, om een vol-

*) Deze vakvereëning is niet aangesloten bij den Bond.

ledige geschiedenis onzer arbeidersverenigingen te schrijven, nog niet gekomen is. Een woord van warmen dank voor de belangstelling, welke mijne eenvoudige verledens-kiekjes, zoowel te Maastricht als elders, ondervinden mochten. Een woord ook van oprechte verontschuldiging aan hen, wien door mijn Kiekjes, zij het dan ook onrechtstreeks, onaangenaamheden zijn geworden. Niet ik heb zulks gewild.

Tot wederziens, voortaan uitsluitend op een ander veld.

P.S. In mijn kiekje van 11 Januari 1902 ontdekte ik een gewichtig erratum.

Daar staat: van de 338 Loon naar Werkers verklaarden zich slechts 21 voor God, Huisgezin, Eigendom.

Moet zijn: van de 438 Loon naar Werkers verklaarden zich slechts enz.

Toen ik de coöperatie besprak, werd abusief vermeld, dat God en Ons Recht de kat de bel heeft aangebonden. Dit moet zijn Recht en Orde; God en ons Recht sloot zich bij de motie van Recht en Orde aan.

• • • Vervroegde Winkelsluiting.

Het kan geen verwondering wekken, dat door de winkel- en magazijnbedienden, zoo mannelijke als vrouwelijke, verlangd wordt naar een wettelijken maatregel, om de winkels op een bepaald uur gesloten te zien, opdat hun de noodige rust en ontspanning worde gewaarborgd.

Waar wij strijden voor de wettelijke beperking van den arbeidstijd voor volwassen arbeiders, is het niets meer dan billijk, dat ook de winkelbedienden tegen overmatigen arbeid gevrijwaard zijn.

Het zou voorzeker, theoretisch gesproken, voldoende wezen, wanneer bij de wet de arbeidsduur der winkelbedienden bepaald werd, maar de ondervinding heeft de onmogelijkheid van dezen maatregel geleerd, indien daarbij niet tevens het uur van sluiting wordt vastgesteld.

In Duitschland moeten alle winkels van 's avonds 9 tot 's morgens 5 uur gesloten zijn.

En deze maatregel werkt zoo goed, dat op aanvraag van meer dan $\frac{2}{3}$ der winkeliers in 23 steden het sluitingsuur 's avonds nog met een uur is vervroegd, en op 8 uur gesteld.

Het ware ongetwijfeld beter, indien het particulier initiatief bij machte was, de vroegere winkelsluiting tot stand te brengen; maar waar dit onmachtig is gebleken, achten wij het geen inbreuk op de vrijheid, indien Staat of Gemeente zulke wet of verordening zou vaststellen.

In 's Hage is in dezen geest een voorstel aan den Gemeenteraad gedaan door het Comité voor Vervroegde Winkelsluiting.

We willen niet beoordeelen, of het aan den Gemeenteraad dan wel aan de Tweede Kamer toekomt, zulke bepalingen in het leven te roepen, doch achten, zooals we zeiden, een wettelijk voorschrift goed en noodzakelijk, om eene noodige verandering te krijgen.

Maar wel zouden we het — afgezien van de bevoegdheid — wenschelijk achten, dat niet de Gemeente, maar de Staat met deze regeling belast werd, al zou den Gemeenteraad eenige bevoegdheid moeten gelaten worden, om volgens plaatselijke omstandigheden de uren te bepalen.

We gelooven, dat niet alleen de bedienden, maar ook vele winkeliers, die zonder bedienden werken, met vervroegde winkelsluiting op werkdagen, en geheele sluiting op Zondagen zouden ingenomen zijn.